

IIVO HETEMÄKI

LL, erikoistuva lääkäri
kliininen opettaja vs.
Helsingin yliopisto

Koulutuksen laatu näkyy hoidon laadussa

Voiko työskentelyä, joka tapahtuu ilman oppimistavoitteita sekä -suunnitelmaa ja pahimmillaan myös ilman ohjausta, kutsua koulutukseksi vain sillä perusteella, että se tapahtuu sairaalan seinien sisällä?

KIRJALLISUUTTA

- 1 Solje E, Valkonen K. Neurologeilta hattutemppu – erikoislääkärikoulutus auditoitiin jo kolmannen kerran. *Suom Lääkäril* 2019;74:2808–12.
- 2 Opetus- ja koulutussanasto (OKSA). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:22. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160797/okm22.pdf>
- 3 Asch DA, Nicholson S, Srinivas S, Herrin J, Epstein AJ. Evaluating obstetrical residency programs using patient outcomes. *JAMA* 2009;302:1277–83.
- 4 Chen C, Petterson S, Phillips R, Bazemore A, Mullan F. Spending patterns in region of residency training and subsequent expenditures for care provided by practicing physicians for Medicare beneficiaries. *JAMA* 2014;312:2385–93.
- 5 Sirovich BE, Lipner RS, Johnston M, Holmboe ES. The association between residency training and internists' ability to practice conservatively. *JAMA Int Med* 2014;174:1640–8.
- 6 Tsugawa Y, Blumenthal DM, Jha AK, Orav EJ, Jena AB. Association between physician US News & World Report medical school ranking and patient outcomes and costs of care: observational study. *BMJ* 2018;362:k3640.
- 7 Epstein AJ, Nicholson S, Asch DA. The production of and market for new physicians' skill. National bureau of economic research working paper 18678, 2013. <http://www.nber.org/papers/w18678>
- 8 Nuorten Lääkärien Yhdistys. Koulutuspaikkakysely – Vuoden 2017 tulokset. <https://www.nly.fi/tulokset2017>

Lääkärilehdessä julkaistiin hiljattain neurologian erikoislääkärikoulutuksen auditoinnin tulokset (1). Ne voi koota seuraavasti: ei ydinainesanalyysejä, ei koulutuksesta vastaavaa henkilöä (vain puolessa toimipisteistä), ei pedagogista koulutusta vastuuhenkilöllä (vain kolmanneksella), ei henkilökohtaista opintosuunnitelmaa (vain puolella erikoistuvista), ei systemaattista palautteenantojärjestelmää, ja sekä työpaikan ulkopuolella että toimipisteissä annetun opetuksen määrä alle suositustason.

Opetus- ja kulttuuriministeriö määrittellee koulutuksen seuraavasti: organisoitu toiminta, jonka tavoitteena on tuottaa opetukseen perustuvaa osaamista (2).

Voiko työskentelyä, joka tapahtuu ilman oppimistavoitteita sekä -suunnitelmaa ja pahimmillaan myös ilman ohjausta, kutsua koulutukseksi vain sillä perusteella, että se tapahtuu (yliopistolisen) sairaalan seinien sisällä?

Tulosten synkkyys korostaa auditoinnin suorittamisen tärkeyttä, ja auditoinnissa positiivisesti erottuivat yksiköt, joissa koulutukseen oli panostettu. Vastavaat ongelmat eivät varmasti rajoitu vain neurologiaan – muut erikoisalat eivät vain ole systemaattisesti ongelmia selvittäneet ja tuoneet näkyviksi.

ONKO KOULUTUKSEN LAADULLA VÄLIÄ?

Mutta onko koulutuksesta vovhottaminen vain nuorien lääkäreiden ruikutusta? Saavuttaako erikoistuva lääkäri kuitenkin lopulta saman osaamistason koulutuspaikasta riippumatta ihan vain potilaita näkemällä, vaikka koulutuksen järjestämistä ei olisi erityisemmin mietitty?

Koulutuksen laatu on lähes yhtä hankalasti mitattava asia kuin terveyshyöty.

Kaikkein lähimmäksi totuutta pääsemme, jos mittamme lopputuotetta eli koulutuksen läpikäyneiden lääkäreiden hoitotuloksia.

Suomesta tällaista dataa ei ole, mutta Yhdysvalloissa tehdyt tutkimukset osoittavat, että koulutuksen laatu todella näkyy lopulta potilaiden saaman hoidon laadussa. Eri koulutuspaikoista valmistuneiden erikoislääkärien hoitokuluissa ja hoitokäytännöissä, mutta ennen kaikkea myös aiheutuneissa komplikaatioissa ja potilaiden suunnittelemissa sairaalaan uudelleen sisäänotoissa on havaittu selkeitä eroja (3–6).

Vakuuttavin tutkimus koulutuksen vaikutuksista hoidon laatuun on tehty obstetriikan alalla.

Tutkimuksessa tarkasteltiin eri koulutuspaikoista valmistuneiden erikoislääkärien hoitamien synnytysten komplikaatioita, muun muassa repeämiä, vuotoja sekä infektioita.

Kaikki tarkastellut komplikaatiot olivat vähäisempiä parhaista koulutuspaikoista valmistuneiden lääkäreiden hoitamilla potilailla.

Komplikaatioiden summamuuttujassa oli 3,3 prosenttiyksikön ero koulutuspaikkojen parhaasta viidenneksestä valmistuneiden lääkäreiden hoitamilla potilailla verrattuna heikoimpaan viidennekseen (13,6 % vs. 10,3 %) (3). Heikomman koulutuksen saaneiden lääkäreiden hoitamista potilaista siis noin kolme synnyttää sadasta sai jonkin komplikaation ihan vain koulutuksen puutteiden takia. Haittatapahtumia mitattaessa se on valtava ero.

HAITTATAHAHTUMIEN HOITO SYÖ KOULUTUKSEN SÄÄSTÖT

Komplikaatioiden hoito ei tunnetusti ole halpaa. Vaikka vain yksi kymmenys yhdysvaltalais-tutkimuksen tuloksista olisi yleistettävissä Suomeen, koulutuksen laiminlyönnistä seuraavien haittatapahtumien hoito aiheuttaa valtavat kustannukset verrattuna mahdollisiin lyhyen aikavälin koulutussäästöihin. Puhumattakaan inhi-

SIDONNAISUUDET

Muut yhteydet (NLY:n terveyspoliittisen valiokunnan jäsen, mukana ehdottamassa uusia kysymyksiä tämän vuoden koulutuspaikkakyselyyn).

Adobe/ACF

millisestä kärsimyksestä.

Tätä hintaa maksetaan pitkälle tulevaisuuteen, sillä valmiit erikoislääkärit usein jäävät työskentelemään koulutuspaikkaansa ja erikois-

Koulutuksen laatu on lähes yhtä hankalasti mitattava asia kuin terveyshyöty.

tumiskoulutuksen puutteiden seurauksena syntyneet taitoerot pienenevät, mutta säilyvät, pitkässäkin seurannassa (7).

Neurologian erikoislääkärikoulutuksen auditointiin oli lähdetty osin siksi, että vuonna 2017 NLY:n koulutuspaikkakyselyssä neurologia sijoittui hännille. Tällöin erikoistuvilta lääkä-

reiltä kysyttiin: ”Kuinka todennäköisesti (asteikolla 0–10) suosittelisit tätä koulutuspaikkaa ystäväillesi tai työtoverillesi?” (8).

Kysymys ei varmasti ole koulutuksen laadun mittarina läheskään täydellinen. Sen tulokset ovat kuitenkin ainoa julkisesti saatavilla oleva tieto työpaikan tarjoaman koulutuksen tasosta Suomessa.

Seuraavan koulutuspaikkakyselyn tulokset julkaistaan Lääkäri 2020-tapahtumassa. Aikaisemmat kyselyt ovat jo osoittaneet sekä yksiköt että erikoisalut, joissa on korjaustarpeita.

Erikoistuvana lääkärinä ja ennen kaikkea veronmaksajana toivon, että tämän vuoden tuloksista alkaa välittyä parantavien toimenpiteiden vaikutus.

Koulutuksen laadulla on väliä. ●